

Funktionshinderpropositionen som glömdes

Det är tyst om den nya funktionshinderspropositionen som presenterades i maj. Nästan lika tyst som det var för sex år sedan när världshälsoorganisationen, WHO kom ut med sin rapport om situationen för funktionsnedsatta personer i världen. Tystnaden är kompakt och långvarig. Det borde oroa oss alla i samhället.

Det var i början av maj månad som förre inrikesminister Anders Ygeman föredrog propositionen Nationellt mål och inriktning för funktionshinderspolitiken (Prop 2016/17:188). Den sägs redogöra för regeringens fokus och arbete för ett samhälle som ska vara mer jämlikt och rättvist för alla människor. Propositionen kom och det blev tämligen tyst. Den utstakar vägen för funktionshinderspolitiken under många år framåt. Principen om den universella utformningen i samhälle sägs vara mycket tung i propositionen. Principen säger att det ska göras rätt från början när det handlar om utformning och planering av till exempel tillgänglighet, och när det gäller kompetens och utformning av en byggnad. Viktiga frågor således. Ändå så är den funktionshinderspolitiska debatten om brister och möjligheter inte så synlig och tydlig i samhället. Varför är det så? Och är det i så fall ett problem med detta?

Det finns säkerligen många orsaker. Konkurrensen med andra politikområden på nyhetsagendan och i den övergripande samhällsdebatten kan leda till att just detta område trängs undan. Ingen bryr sig eller reagerar förutom de som själva är drabbade och deras närstående. En annan viktig förklaring kan vara den ibland intensiva och hysteriska medierapporteringen om så kallade politiska affärer, skandaler och utspel av makthavare och kända personer som helt enkelt gör att resurssvaga inte kan få sina röster hörda i vårt mediesamhälle. Den som ropar högt eller högst hörs också.

Medierna har ett stort ansvar för människor i utsatta livssituationer för att de ska kunna komma till tals och därmed få utrymme i det oerhörda mediebrus och den snabbhet som råder i mediernas rapportering idag. Tempot ökar, röster höjs samtidigt som de utsatta blir alltmer tysta och utsatta.

Vad kan göras konkret åt denna situation? Jag tror att det är viktigt att till exempel public-service-medierna (Sveriges Radio, Sveriges Television) fokuserar mer på radiolagstiftningen som säger att utsatta människor ska uppmärksammas och ges utrymme genom den så kallade mångfalden i programproduktionen. Medierna och innehållet ska till exempel vara tillgängligt för alla. Övriga medier borde även reflektera mer om själva kärnuppdraget inom journalistiken – att uppmärksamma den lilla människans intresse och utsatthet i vårt samhälle.

Det är ett stort problem att den funktionshinderspolitiska debatten är så försvagad som den är idag. Detta borde regeringen särskilt uppmärksamma när en ny funktionshinderpolitisk proposition presenterats och det sedan blir mer eller mindre tyst. Vem är intresserad av den? Vem vet vad den innebär på kort och lång sikt? Vem bryr sig om personer med funktionsnedsättningar och deras anhöriga i fråga om assistans, Lag (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) eller tillgängligheten till fiskebryggan vid sjön?

Funktionshinderspropositionen kom i maj månad och det är definitivt inte försent att offentligt debattera frågor nu under hösten och senare. När världshälsoorganisationen, WHO och världsbanken kom med sin världsrapport för sex år sedan (World report on disability, 2011) var det tyst i den offentliga debatten i Sverige. Likaså i medierapporteringen. Hur ska man tolka detta? Det kan inte vara fråga om historia eller glömska. Funktionshindersfrågor och rättighetsfrågor är globala och berör oss alla. Och som alla vet skapar ojämlikheten i välfärd och hälsa inte bara politisk fattigdom

och att många ställs utanför. För att referera sociologen Göran Therborn leder en sådan ojämlikhet även fram till skador och död (Ojämlikhet dödar, 2016). Därför har vi alla ett moraliskt och etiskt ansvar att diskutera innehåll och hållbarhet i den nya funktionshinderspropositionen, nu och i framtiden.

Jörgen Lundälv

Institutionen för socialt arbete, Göteborgs universitet

Mobil 0761-724711

E-post: Jorgen.Lundalv@socwork.gu.se